

ЕМИЛИЯН СТАНЕВ

Антихрист

enthusiast
VINTAGE

Емилиян Станев
АНТИХРИСТ

© Емилиян Станев, автор, 1970

© Сдружение „Емилиян Станев“

© Виктор Паунов, художник, 2016

© **Enthusiast** – запазена марка

на „Алто комюникейшънс енд пбблишинг“ ООД, 2016

ISBN 978-619-164-202-1

ЕМИЛИЯН
СТАНЕВ

Антихрист

enthusiast
| VINTAGE
София • 2016

АЗ,
ТЕОФИЛ МОНАХ,
СИН СЪМ
НА
ТОДОР СЯМОХОД,
ЦАРСКИ
ЗОГРАФ,
И СЪМ КРЪСТЕН
С МИРЕКОТО ИМЕ
СНЬО...

А

Голите мъдреци гледат Господя как седи на небето в своя престол, лицеприятстват и с молитви, с тамян кадят носа на дявола, дано го прогонят от света, а не виждат, че дяволът е в кръвта, в умовете и в сърцата им. А ти, окаяни, като знаеш, че всяко човешко слово е безсилно, защо пак се хващаш в перото? Мигар с него някой е уяснил било себе си, било световната уредба?

Малко ли щавени кожички, хартия и пера изхаби и в ангелски молитви, и в жлъчни шеги да забавляваш люде-те по тържища, панаири и странноприемници и какво спечели? Натрупа мъдрост и се озова в ада, защото казано е – когато постигнеш света, ще наследиш и ада. Ала велика е тая животворност на човешкото въображение и тайна непостижима е. На всички ни е отредено да се лагодим с божествената лъжа и тъкмо в нея е силата на човека – иначе как би изтраял земното си съществуване, ако не носеше в душата си незаходима светлина?

Намерих тук тънко изработени заешки и агнешки кожи, мастила и всякакви пера, четчици и бои – види се, в тая килия е живял монах преписвач, заклан или избягал от агарянци дето очите му видят. От манастирчето е останало неопожарено само това крилце с три килийки край недъвършената кула. И лой има, но лоеничето не паля, да не ме издаде светлината.

От нямане какво да правя и защото ми се иска да забравя лютата мъка, пиша житието си. Дано смогна да го подреда с малко суета, без да щадя гордостта си, защото, макар че от умъдряване окото ми не трепва от най-откровени признания, пак ще поизлъжа, ако не за друго, поне да го украся тук-там. Но що да се прави, когато са сладки за душата спомените и тя умее със своя тайна да подслажда и най-горчивите... А сега, когато дяволът превърна света в пъкъл за унищожение на християните, а българската земя заля с безчестие и гибел, останаха за утеха само те...

Син съм на Тодор Самоход, царски зограф, и съм кръстен с мирското име Еньо, а майка ми, Препия, беше от Охрид. Къщата ни се намираше под патриаршията, та от мига, в който отделих себе си от света и възкликнах: „Аз съм!“ – станах свидетел на много събития и в царския дворец, и в патриаршеския клир, които тогава не разбирах, но запомних. Ех, Теофиле, сърцето ти, що не го заслужаваш, се разтупква, като си припомняш първите зари на съзнанието, когато или дяволът, или самият Саваот ни показва света чрез светлина и тъмнина, чрез краски, отсенки и тайни на веществото, та още необурваната детска душа се запленява от неговата хубост, а не разумява, че оттук нататък започва и пътят към пъкъла. Винаги ще помня как от прозорчето на нашия дом за първи път видях синия покрив на двореца с двата пряпореча, червените върхове на кулите, зад тях, през Янтра, новите манастири. Денят беше слънчев, разтопеният сняг се пенеше и лъщеше по сините керемиди, а червените върхове на стражевите кули напомнях куманската шапчица на баща ми, която той налагаше, когато иконописваше. И тогава, Теофиле, узна светлината и се възрадва – сигурно си пляскал ръчички, смеел си се, гукал си нещо на твоя детски език, зер и ти си между световните чудеса. Тъкмо за най-великите явления нямаме истински слова ни през детството, ни през зрелостта, ни през старостта и това, което виждах тогава и което виждам днес, си остава все

същата тайна. В ония дни взех да различавам и бащините рисунки и да ги свързвам с що виждаха очите ми – с кули, чардаци, трапези, хълмове и небе, с реки и гори. И покъсно светлият дух, който слизаше над Исуса, и Витлеемската звезда ми говореха за тия мигове, когато светлият разтвори дверите на душата ми и я потегли към святост и чистота. С чудеса бе пълна оная зима. От прозорчето ненаситно гледах ятата врани и черните рошокрили орли как кръжат над черкви, дворци и кули – сутрин и вечер слушах клепалата и рева на Янтра и най-вече се прехласвах от патриаршеската камбана горе на върха, дето над звънарницата искряха отблясъците на големия позлатен кръст. Имаше в стаичката едно казанче, зазидано в самата печка, и щом майка ми я запалеше, водата в него започваше да шушне. Тя шушне, пък аз си мисля нещо и тя потвърждава всяка моя мисъл и детска мечта, окуражава ме и ме възнася някъде, дето всичко е ясно, светло и добро или е смешно като гуреливото Фроси – убога внучка на важен болярин.

Боледувах често, та съм запомнил с умиление петното от зъбатото зимно слънце над леглото ми, а веднъж, когато върлуваше черната смърт, донесена от татарите, се разчуло, че съм умрял. И сега виждам червените женски чехли, обвезаните с шевици поли на далматиките край мене, златоткания патрахил на дякона. Лежа на пода върху дебел губер, дяконът ми чете за здраве, а хората стърчат подобно на кулите в крепостта и тъй ме притискат, че не мога да видя нашия таван с гредата и чепа, отдето сладко ми нашепват и зоват серафимчета. Исках да отида при тях, но жените и дяконът ми пречеха. Серафимчетата, сиреч смъртта, отминаваха и с тях отминаваше и сладкият покой в душата ми, та до плам мразех всички край мене. Ех, святе, в семето ти са вложени нашите грехове, децата ги носят в жилите си от утробите, затова плачат нощем ужким без причини, защото кой знае що става в сънищата им?

Такова душевно притеснение изпитах и по-късно, когато за пръв път се озовах с майка си във от Царевград, а после се прибрахме през задната врата с подвижния мост над пропастта. Тогава от Божия простор аз, малкото човече, усетих как ме притиснаха страшните назъбени стени, кулите, обкованите с желязо врати, високите тесни сгради на исполинската грамада, щръкнала към небето с разноцветни покриви и разноцветно боядисани стени, като гигантски затвор, в който бяхме заключени със световните бесове от вълшебния злодей – Сатаната. И като се държах в майчината ръка и се притисках в нея, искаше ми се да пища и да бягам оттук.

Щом оздравях, знатните госпожи, наши съседки, казваха, че Господ се поколебал да ме прибере между серафимите, та ще стана или велик подвижник, или велик грешник, лишен от Божа милост и ангелоподобие. Излезе второто и не от друго, а тъкмо от обич към Бога, когото толкова възлюбих, че не чувствах нужда от никого...

Дали от черквата, дето редовно ходехме през многобройните празници, или от рисунките на баща ми отрано оживя в мене образът на Исус и заплени ума ми. И сега, като се мъча да разбера това, казвам си: „От светлината е, от тая тайна на тайните, що ни докосва с появата на тоя свят“. И макар че всеки я вижда, вижда я различно и оттам различно възприема Бога. В незнание и от незнанието се раждаме, да речеш, а с копнежи за Бога и над това чудо напразно съм горил нощем вощенници и лой. А щом веднъж познаеш Бога, започваш да делиш всичко на добро и на зло и светът и човекът се разполовяват, та накрая излиза наяве дяволът и се мерзелят вече пламъците на пъкъла, и те светли, но със зловеща светлина. Съпротивява се душата на изкушения и подмамки, дорде има обич и вяра – мърси се и в мръсотията ликува, вместо да ридае. Сатанаилчо я развежда из света, разчеква я, тегли я, а тя се дърпа като добитък към кланица. Тъй си мисля сега и ми става смеш-

но човешкото пътешествие, та и в ада ще си го припомним за утеха и за подигравка...

Виждах тогава Спасителя прекрасен, нетелесен в райски знак като майска зора в чисто небе; виждах го в сънищата си и не се учудвах, че за него са построени толкова черкви, манастири и скитове, че го венцехвалят попове, дякони и патриарси и пред него ничком припадат царе и боляри. А като се взирах в брадатите им лица и слушах гласовете им, тия люде ми изглеждаха нечестиви и мазни. Те кадыха тамян, изричаха молитви и правеха метани на Исуса Христа от страх пред неговата чистота и красота, но всичко това ставаше безполезно, защото не можеха да се спасят и вече бяха осъдени. Имаше тогава детската ми душа всепроникващи очички – всичко виждаше, пък нямаше думи да го изрази. От пръв поглед долавяше лъстта, лукавството, лицемерието в пламъчетата на очите, в движенията на устните, в извивките на гласовете, в смеха и още от най-ранно детство ме обхващаше страх от възрастните. И самият Царевград с величието си, от една страна, ми напомняше за великото Божие царство, а от друга – със страшните си кули и зъбчати стени ми говореше за царството на Сатаната. Случваше се нощем да ме събуди призивът на роговете, що известяваха смяната на стражите, и в тая доба над немощния ми ум се надвесваше ужасът от световната загадка. Обичах бащината си стаячка, пропита с мирис на бои – светиите, рисувани с въглен или керемиди, недовършените ангели с огнени крила, извити като татарски лъкове, и то се знае, Спасителя, когото баща ми рисуваше винаги рус, синеок и с червеникава брада, каквато беше и брадата на цар Иван-Александър. Към Божата майка и към някои светци не питаех особено уважение, смятах ги за служители Исусови, един вид боляри, и ги ревнувах от Бога. И като се мъчех да си уясня реда в Божието царство, обърквах го с реда на Царевград, та умът ми се заплиташе в противоречия. Още тогава разбрах, че хората се делят на две – едните, между

които бяхме и ние, ковахя, копаеха, изографисвахя, носеха товари и прочее, сиреч вършеха нещо било приятно, било неприятно, и други, най-важните, велможите, патриархът, царят, войсковите началници, нищо не работеха, а живееха в постоянна тревога, дебнене, недоволство, страх, та ги отъждествявах с дяволите в ада. И тъй, излизаше, че тук, в Царевград, властелин не беше Бог, ами дяволът и тоя дявол се мъчеха да го прогонят с молитви, тамян, миро, свещи и литургии, ала той стоеше неотстъпно залостен на мястото си. Че е тъй, убедих се на самия Великден... Славо търновска и българска, отминала славо, никога вече не ще се наслаждаваш на величествените шествия, що ставахя тая нощ!

Емилиян Станев
АНТИХРИСТ

Редактор *Велислава Вълканова*

Коректор *Снежана Бошнакова*

Художник *Виктор Паунов*

Предпечат *Митко Ганев*

Българска. Пето издание

Формат 84×108/31

Печатни коли 13

ISBN 978-619-164-202-1

Издава enthusiast

Запазена марка на

„Алто комуникейшънс енд пбблишинг“ ООД

София, ул. „Кракра“ № 20

тел. 02/943 87 16

факс: 02/943 87 18

e-mail: office@enthusiast.bg

Книгите на „Ентусиаст“

може да закупите с отстъпка

от www.bookstore.enthusiast.bg

www.bookstore.enthusiast.bg

Печат „Алианс Принт“

ЕМИЛИЯН СТАНЕВ

Антихрист

„Ти си богът, когото търсиш. Не си ли разбрал, че няма закон във твоята воля да те предпази от злото в тебе освен закона, който ти сам ще си наложиш? В тебе е светецът и убиецът, горният и долният свят. Кого ще предпочетеш? Само в този избор ти си свободен! А който се натовари със сладострастното бреме на дълг и закон, не търси вече свобода. Тя се е освободила от себе си – никой не иска нещо, което не му е нужно!... Седни на твой престол, увенчай се със своя слава!.. Алилуя, вярвай и слави само твоя бог без име и без черква. Забрави ли, че той ти донасяше най-чистите радости, когато ти не беше станал Искариот, и ти откриваше сладките тайни? Ти го смяташе общ за всички, но той е само твой, понеже всеки го вижда според себеустрояването си... Нали заради него напусна родители и покри лицето си с черния параман? И за кого, ако не за него, съчинителства да възпееш творенията му? Той е във всички времена, макар да носи имена на много богове...“

www.enthusiast.bg

9 786191 642021

Цена 14.00 лв.

